

DE ROGGEBOTZAND-EXCURSIE, 4 mei 1981

door H. Sipman

In het kader van de bryologische inventarisatie van de IJsselmeerpolders, leidde Maarten Brand een excursie naar de bossen in het nieuwe land ten westen van Kampen. Deze verschillen van het in 1979 bezochte Bremerbergbos doordat de bodem overal zandig is. Daardoor ontbreken leem-minnende groepen als *Fissidens* en *Anisothecium*. Maar de globale indruk van de bossen is sterk vergelijkbaar, met *Brachythecium rutabulum* bijna overal als dominante soort, en de interessante terrestrische mossen veelal beperkt tot de greppels. Duidelijk anders zijn de naaldbossen, die blijkbaar snel een zure strooisellaag op weten te bouwen, waarop mossen als *Dicranum scoparium* en *Hypnum jutlandicum* al snel de boventoon voeren.

Eerst werd een gebied midden in het noordelijk deel van de bossen, ten noorden van de weg naar Dronten, bekeken, gelegen in perceel N-65 en ten dele in N-64 en N-66 (*Picea*-aanplant). Bij het uitstappen vielen we meteen al over interessante mosvegetaties op een wegberm met kalkrijk zand: naast veel *Barbula*'s en *Tortula*, stonden er ook fraaie planten van het lichoen *Peltigera*.

Als eerste doel was een perceel met opgaande wilg uitgezocht. Dergelijke bossen zijn in ons land niet algemeen, en het was Maarten al gebleken dat erop, waarschijnlijk door de gunstige eigenschappen van de wilgeschors en de luchtvochtigheid, soorten als *Ulota* te verwachten waren. De mossen vielen in dit eerste terrein niet mee, maar de lichenen leverden als bijzonderheid o.a. *Pseudevernia furfuracea*. *Campylopus introflexus* bleek zich op een stam gevestigd te hebben.

In een perceel *Picea* stonden op de bodem uitgebreide mosplakkaten van voornamelijk *Hypnum jutlandicum* en *Plagiothecium*'s. Hier werd o.a. *Hylocomium splendens* en *Plagiothecium undulatum* gevonden. Interessant bleek een brede ontwateringsgreppel die tussen de percelen

64 en 65 loopt, in de richting van het randmeer Vossemeer. Voor de lichenologen stonden er *Peltigera*'s, om te smullen zo groot. Aan soorten werd waargenomen *P. hymenina*, *P. rufescens* en *P. spuria*. Verder stond er o.a. *Plagiomnium cuspidatum* met kapsels, *Climacium dendroides* en *Bryum pseudotriquetrum*. De verdere loofhout-aanplanten in perceel N-65, vnl. *Acer* en *Quercus*, leverden niet veel opmerkelijks en we liepen, ook om warm te blijven, snel door naar de Vossemeer-dijk, waar in het weiland naar kleimosjes gespeurd werd. De oogst was niet groot, mede omdat het weer niet tot uitgebreide inventarisaties noodde, maar de waterkant leverde nog wat *Amblystegium*'s en *Leptodictyum*'s. Langzaam gingen we in verspreide groepjes weer naar de autos terug.

Het was intussen middag geworden en we besloten om te verkassen naar een ander gebiedje met *Salix*, wat noordelijker gelegen, in perceel N-86. Dit leverde naast akelig stekende rozestruiken, enkele interessante mossen en lichenen, namelijk *Frullania dilatata*, *Herzogiella seligeri*, *Orthotrichum striatum* en *Bacidia arnoldiana*. Ook een aangrenzende *Pinus*-aanplant, in perceel N-87, werd uitgebreid geïnventariseerd, om het effect van de zich snel ontwikkelende dennenaalden-strooisellaag op de mosflora te bekijken. Dit bleek overduidelijk door het terugdringen van *Brachythecium rutabulum*, en de uitbreiding van *Hypnum jutlandicum*, *Dicranum scoparium* en *Pohlia nutans*. Soms zaten ze nogal onder de naalden verborgen. In dit bos werden verder o.a. *Cephaloziella hampeana*, *Dicranum polysetum* en *Leucobryum glaucum* gevonden, terwijl *Campylopus introflexus* er in reusachtige exemplaren van wel 7 centimeter lang stond! Langs greppels waren nog kalkminnende mossen zoals *Bryoerythrophyllum recurvirostre*, te vinden.

Dit alles hield ons zo bezig dat er geen tijd meer was voor het geplande bezoek aan de bossen ten zuiden van de weg naar Dronten.

Bij de soortenlijst

Deze is samengesteld aan de hand van gegevens van J. Bekker, R.-J. Bijlsma, M. Brand en H. Sipman. Onderstreping van het vindplaatsnummer duidt erop dat er materiaal van de vondst in een herbarium opgenomen is, en de initialen erachter duiden op de verstrekker van de opgaven.

De vindplaatsnummers zijn als volgt te omschrijven:

1. perceel N-62, hok 21.41,14. loofhosaanplant.
2. perceel N-63, hok 21.41,14.
3. perceel N-64, hok 21.41,14. Picea-aanplant.
4. greppel op grens N-64 en N-65, hok 21.41,14.
5. perceel N-65, hok 21.41,14. wegberm.
6. id. Quercus-aanplant.
7. id. Betula-aanplant.
8. perceel N-65, hok 21.41,24. Salix-aanplant.
9. perceel N-66, hok 21.41,24. Picea-aanplant.
10. Dijk van het Vossemeer, ter hoogte van perceel N-62 tot 65, hok 21.41.15.
11. perceel N-86, hok 21.41,14. Salix-aanplant.
12. perceel N-87, hok 21.41,14. Pinus-aanplant.
13. Abberthos, 16.VI.1981, perceel P 92, coord. 501/185, op subfossiele boomstompen (uit boreaal), op een hoop op een open plek in sparrebos.
12. Roggebotzand-bos, 7.VI.1979, coord. 507,2/184,5.

De laatste twee vindplaatsen zijn bezocht door Maarten Brand, die ook de meeste lichenen-gegevens leverde.

Soortenlijst Roggebotzand-bos, 4 mei 1981

Amblystegium serpens	
esp. juratzkanum	<u>10JR</u>
sep. serpens	4 10
Atrichum undulatum	4 11 12
Aulacomnium androgynum	8 11
Barbula convoluta	<u>SHS</u> <u>12HS</u>
hornschuchiana	<u>5JR</u>
unguiculata	4 5JR
Brachythecium albicans	5 10

Brachythecium rutabulum	<u>2</u> HS <u>4</u> HS 11 12
salebrosum	4 <u>10</u> JB
velutinum	6
Aryoerythrophyllum recurvirostre	4 <u>5</u> HS 11 12
Aryum algovicum	
var. rutheanum	4 5
argenteum	5
barnesii	5
capillare	5 11 <u>12</u> HS
pseudotriquetrum	
var. binum	4
rubens	10
Calliergonella cuspidata	<u>4</u> HS 11
Campylopus introflexus	<u>8</u> HS op Salix <u>12</u> HS
pyriformis	<u>12</u> HS
Ceratodon purpureus	4 5 11 12
Climacium dendroides	<u>4</u> HS RJB JB
Dicranella heteromalla	<u>6</u> 8 <u>12</u> HS
Dicranoweissia cirrhata	11
Dicranum polysetum	3 <u>12</u> HS
scoparium	
var. scoparium	3 <u>12</u> HS
var. curvulum	8 11
Eurhynchium praelongum	3 8 11 12
striatum	<u>1</u> HS 8
Funaria hygrometrica	<u>5</u>
Herzogiella seligeri	<u>11</u> RJB
Hylocomium splendens	<u>3</u> HS
Hypnum cupressiforme	
var. cupressiforme	8 11
var. lacunosum	2
jutlandicum	<u>3</u> HS 12
Isothecium myosuroides	perceel N-64 (RJB)
Leptobryum pyriforme	5
Leptodictyum kochii	<u>10</u> JB
riparium	<u>10</u> JB
Leucobryum glaucum	<u>12</u> HS
Mnium hornum	<u>3</u> HS
Orthotrichum lyellii	<u>1</u> MB perceel N-64 (RJB)
striatum	<u>11</u> RJB
Plagiomnium cuspidatum	<u>3</u> HS <u>4</u> HS 11

Plagiomnium undulatum	8
Plagiothecium curvifolium	<u>3</u> HS 12
denticulatum	<u>3</u> HS
undulatum	3 12
Pleurozium schreberi	<u>12</u> HS
Pohlia nutans	<u>3</u> <u>12</u> HS
Polytrichum formosum	<u>12</u> HS
longisetum	<u>8</u> HS <u>12</u> HS
piliferum	<u>12</u> HS
Pottia cf. davalliana	<u>10</u> RJR
Pseudoscleropodium purum	<u>9</u> HS <u>10</u> JR
Rhizomnium punctatum	<u>3</u> HS
Rhytidiadelphus squarrosus	<u>9</u> HS 10 11
Tortula calcicolens	<u>5</u> RJR JB
ruralis var.	
ruraliformis	perceel N-63 (RJB)
Ulota bruchii	8
Cephaloziella hampeana	<u>12</u> HS
Chiloscyphus polyanthos	
var. pallescens	<u>4</u> JR
Frullania dilatata	11
Lophocolea bidentata	4 8 <u>12</u> HS
heterophylla	4 8 11 12
Marchantia polymorpha	4 8
Pellia endiviaefolia	4 11
Riccardia chamaedryfolia	<u>11</u> JR
Racidia arnoldiana	
var. corticola	8 <u>11</u>
Ruellia griseovirens	8
punctata	8
Cladonia chlorophaea	<u>8</u> HS
coniocraea	13
conoidea	4 6 <u>9</u> HS 14
cryptochlorophaea	13
fimbriata	6 7 8 13
floerkeana	13
foliacea	13 14
furcata var. subrangiformis	<u>4</u>

<i>Cladonia glauca</i>	13
<i>macilenta</i>	13
<i>merochlorophaea</i>	
var. <i>novochlorophaea</i>	13
<i>portentosa</i>	6
<i>pyxidata</i>	<u>4</u> 14
<i>rei</i>	<u>7</u> OHS 11
<i>scabriuscula</i>	<u>6</u> (met en zonder atranorine)
<i>subulata</i>	<u>13</u>
<i>Coelocaulon aculeatum</i>	4
<i>Collema crispum</i>	14
<i>tenax</i>	4
<i>Evernia prunastri</i>	8 11 14
f. <i>herinii</i>	8
<i>Hypocenomyce scalaria</i>	8
<i>Hypogymnia physodes</i>	6 8 11 14
<i>tubulosa</i>	8
<i>Lecanora conizaeoides</i>	6 8 11 14
<i>expallens</i>	8 11
<i>saligna</i>	<u>8</u> 11
<i>Lecidea granulosa</i>	<u>13</u>
<i>lucida</i>	13 op zandige stronk
<i>symmicta</i>	11
<i>uliginosa</i>	13
<i>Lepraria incana</i>	8 13
<i>Parmelia caperata</i>	7 8
<i>subaurifera</i>	7 8 11 14
<i>subrudecta</i>	14
<i>sulcata</i>	7 8 11 14
<i>Peltigera hymenina</i>	<u>4</u> HS 14
<i>rufescens</i>	<u>4</u> HS 8 <u>12</u> HS 14
<i>spuria</i>	<u>4</u> HS 5 8 14
<i>Pseudevernia furfuracea</i>	<u>6</u> 8 (C-)
<i>Ramalina farinacea</i>	<u>8</u> 11
<i>Thelidium</i> cf. <i>magaceum</i>	<u>10</u> op verweerde baksteen
<i>velutinum</i>	<u>6</u>
indet.	<u>8</u> (op schelpen)
<i>Usnea</i> sp.	8 (één ex., 3 mm lang)
<i>Verrucaria muralis</i>	<u>4</u> 6 op schelpen
<i>thalassina</i>	<u>4</u> 6 14 op schelpen

Verrucaria sp. div.	8 op schelpen 10 op verweerde baksteen
Xanthoria candelaria	8
polycarpa	8
Agyrium flavescens	6 parasiet op Peltigera ruf.
Polycoccum peltigeræ	8 id.